

Rooms-Katholiek Kerkgenootschap in Nederland

Persmap

Kerkbalans 2011

Een kerk is van blijvende waarde

drs. E.F.J. Duijsens
R.-K. Economencollege

Inleiding

In 2011 wordt voor de 39^e maal de landelijke actie *Kerkbalans* gehouden. Aan de actie nemen vijf kerkgenootschappen deel. Deze zijn:

- het Rooms-Katholieke Kerkgenootschap
- de Protestantse Kerk in Nederland
- de Algemene Doopsgezinde Sociëteit
- de Remonstrantse Broederschap
- de Oud-Katholieke Kerk

Deze landelijke actie wordt jaarlijks gehouden ter ondersteuning van de plaatselijke initiatieven in de parochies om financiën binnen te krijgen. De parochies houden en organiseren zelf hun geld-wervingsactie. Dit gebeurt op zeer uiteenlopende manieren, waarbij ruimte is voor plaatselijke tradities. De jaarlijkse geldwerving is nodig om de eigen activiteiten van de parochies (geloofsgemeenschappen) te kunnen betalen. Er moeten salarissen van priesters, diakens, pastoraal werkers, secretariaatsmedewerkers, huishoudelijk personeel, kosters, organisten/dirigenten worden betaald. Gebouwen (kerk, pastorie, parochiecentrum) zijn eigendom van de parochie en moeten door de parochie onderhouden worden. De gebouwen kosten steeds meer geld. Ook diverse andere verplichtingen moeten worden betaald, zoals bijdragen aan dekenaat en bisdom.

Voor de kerkgenootschappen zijn de opbrengsten uit de actie *Kerkbalans* de grootste inkomstenbron. Door deze jaarlijkse actie worden telkens opnieuw miljoenen Nederlanders bereid gevonden om aan de kosten van het kerkelijke werk bij te dragen, via een vrijwillige bijdrage.

De informatie die u in deze notitie aantreft, heeft alleen betrekking op het Rooms-Katholieke Kerkgenootschap in Nederland. Deze notitie is als volgt ingedeeld:

- In de eerste paragraaf worden de financiële gegevens verstrekt van alle parochies met betrekking tot hun inkomsten en uitgaven over 2009.
- In de tweede paragraaf wordt uitgebreid aandacht besteed aan de inkomsten en deelname met betrekking tot *Kerkbalans*.
- In de derde paragraaf wordt ingegaan op de uitgaven en ontwikkelingen in 2010 met betrekking tot de katholieke kerkelijke accommodaties. Deze kerkelijke gebouwen zijn nodig om het kerkelijke werk in al zijn veelsoortigheid uit te voeren. Veel van deze gebouwen zijn beschermd vanwege hun monumentaal karakter of zijn beschermd stads- of dorpsgezicht. Van de r.-k. kerkgebouwen is 41% aangewezen als rijksmonument. Daarnaast is ruim 15% aangewezen als gemeentelijk monument dan wel provinciaal monument. Deze gebouwen hebben derhalve een cultureel-historisch belang voor een veel grotere groep mensen dan alleen de parochianen. Toch komt de instandhouding van deze monumentale gebouwen voor een belangrijk deel voor rekening van het R.-K. Kerkgenootschap en zijn leden.

1 Inkomsten en uitgaven van de parochies in 2009

De financiële cijfers zijn ontleend aan de jaarrekeningen van de parochies. Om de trend weer te geven, geven we ook de cijfers over 2008 weer.

Totale inkomsten

De totale inkomsten van parochies (zie tabel 1) bestaan voor 66% uit inkomsten 'levend geld', hetgeen een optelling is van de bijdragen aan Kerkbalans, de collecten voor de eigen kerk en de vergoedingen voor kerkelijke diensten. De overige inkomsten (34%) zijn afkomstig uit bezittingen en beleggingen.

De totale inkomsten levend geld zijn in vergelijking met 2008 iets gedaald, en bedragen € 114,6 miljoen tegen € 115,3 miljoen in 2008. De inkomsten uit Kerkbalans zijn nagenoeg gelijkgebleven en maken ruim de helft uit van de totale inkomsten levend geld.

De inkomsten uit bezittingen en vermogen laten in 2009 een lichte stijging zien, en wel met bijna een half miljoen euro, tot een totaal van ruim € 58 miljoen. Van de totale inkomsten van de parochies vormen de inkomsten uit vermogen en bezittingen evenals voorgaande jaren circa eenderde. Alles opgeteld zijn de inkomsten van de parochies in 2009 met ruim € 280.000 (0,2%) gedaald tot een totaal van bijna € 173 miljoen.

Uitgaven

De totale uitgaven (tabel 2) van de parochies bedroegen in 2009 bijna € 182 miljoen, hetgeen een stijging betekent van ruim € 1 miljoen in vergelijking met 2008. Deze stijging komt voornamelijk op conto van de personele kosten.

Tekorten

In totaal hadden de parochies in 2009 een tekort van ruim € 9 miljoen (5,3%), dat ten laste van het vermogen en de voorzieningen is gebracht. Dit tekort is iets groter dan in 2008 (€ 7,8 miljoen).

Tabel 1 Specificatie inkomsten parochies in 2009 (x € 1.000)

	bijdragen		collecten		vergoeding		totaal		inkomsten		totaal
	Kerkbalans	%	eigen kerk	%	kerkelijke diensten	%	'levend geld'	%	bezittingen en beleggingen	%	
Groningen- Leeuwarden	3.632	51	733	10	935	13	5.300	75	1.773	25	7.073
Utrecht	15.251	39	5.780	15	5.404	14	26.435	67	12.817	33	39.252
Haarlem-Amsterdam	8.217	32	4.853	19	3.444	14	16.514	65	8.882	35	25.396
Rotterdam	8.498	35	4.424	18	3.106	13	16.028	65	8.515	35	24.543
Breda	5.772	39	2.231	15	1.903	13	9.906	68	4.737	32	14.643
Den Bosch	11.114	31	4.819	13	5.967	17	21.900	61	14.182	39	36.082
Roermond	8.372	32	4.490	17	5.648	22	18.510	72	7.347	28	25.857
Totaal 2009	60.856	35	27.330	16	26.407	15	114.593	66	58.253	34	172.846
2008*	60.882	35	27.649	16	26.809	16	115.340	67	57.787	33	173.127

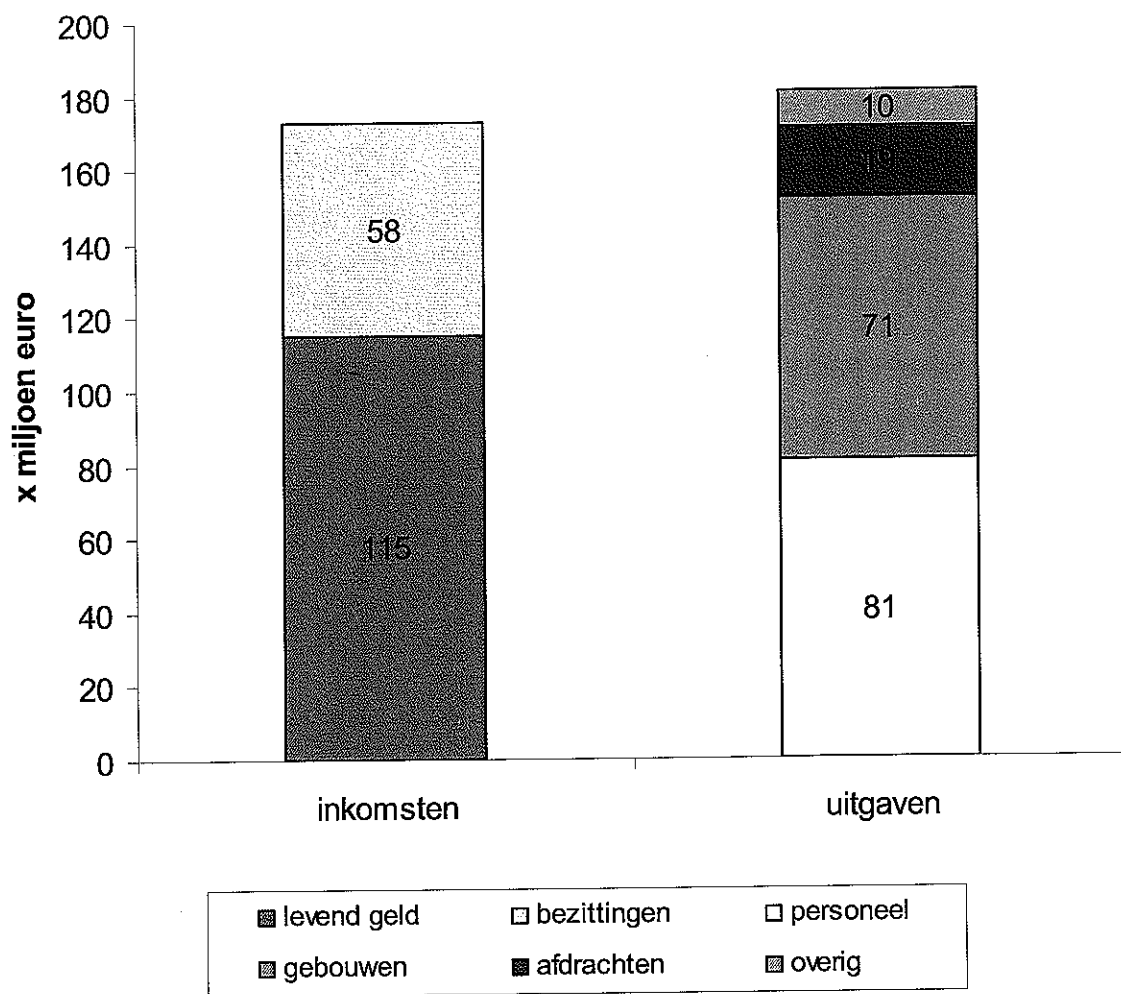
* in vergelijking met de Persmap Kerkbalans 2010 aangepaste cijfers

Tabel 2 Specificatie uitgaven parochies in 2009 (x € 1.000)

	gebouwen		personele		afdrachten		overige kosten		totaal
	%	%	kosten	%	%	%	%	uitgaven	
Groningen- Leeuwarden	3.003	39	3.447	45	981	13	220	3	7.651
Utrecht	14.910	36	20.937	50	3.571	9	2.413	6	41.831
Haarlem-Amsterdam	10.945	41	11.724	44	2.977	11	965	4	26.611
Rotterdam	10.795	41	10.968	42	2.561	10	1.730	7	26.054
Breda	5.061	33	7.592	49	1.891	12	868	6	15.412
Den Bosch	16.544	44	15.197	41	3.299	9	2.253	6	37.293
Roermond	10.131	37	11.084	41	4.091	15	1.823	7	27.129
Totaal 2009	71.389	39	80.949	44	19.371	11	10.272	6	181.981
2008*	71.539	39	80.004	44	19.323	11	10.023	6	180.889

* in vergelijking met de Persmap Kerkbalans 2010 aangepaste cijfers

Figuur 1 Inkomsten en uitgaven r.-k. parochies 2009



2 Ontwikkeling van de inkomsten uit Kerkbalans

Zoals gesteld zijn de inkomsten uit Kerkbalans in 2009 nagenoeg gelijkgebleven. Daarmee is er een eind gekomen aan de lichte stijgingen van rond de 2% in de afgelopen jaren.

Wanneer we per bisdom de ontwikkeling tussen 2008 en 2009 bezien, kunnen we enkele verschillen constateren (tabel 3). De bisdommen Groningen-Leeuwarden, Haarlem-Amsterdam en Breda blijven ongeveer stabiel qua inkomsten uit Kerkbalans (geen grotere stijging of daling dan circa 1%). De andere bisdommen kennen grotere veranderingen tussen 2008 en 2009. Stijgingen in de inkomsten Kerkbalans zijn te vinden in het aartsbisdom Utrecht (2,2%) en in het bisdom Rotterdam (1,4%). In de bisdommen Roermond en 's-Hertogenbosch is er sprake van dalingen, respectievelijk met 1,5% en 2,6%.

Wat betreft het aantal bijdragers (tabel 4), zien we dat 43% van de katholieke huishoudens bijdraagt aan Kerkbalans, één procentpunt lager dan in 2008. In het bisdom Groningen-Leeuwarden is de participatie met 1 procentpunt gestegen, in de bisdommen Haarlem-Amsterdam en Rotterdam gelijk gebleven en in de overige bisdommen met 1 tot 2 procentpunten gedaald.

Volgens kerkelijke registratie waren er ultimo 2009 4.212.000 katholieken, hetgeen per persoon een Kerkbalans-bijdrage betekent van ruim € 14. Nemen we uitsluitend degenen die daadwerkelijk een kerkbijdrage hebben gegeven (43% van alle katholieken), dan komen we tot een gemiddelde Kerkbalans-bijdrage van circa € 34 per geveer, ofwel circa € 74 gemiddeld per huishouden dat deelneemt aan de actie. In 2008 was dit bedrag € 70.

Op basis van de trend in de toezeggingen in 220 parochies kan de opbrengst van Kerkbalans in 2010 worden geschat. Hieruit blijkt dat naar verwachting de opbrengsten zullen dalen met bijna 2%, tot een bedrag van € 59,7 miljoen.

Tabel 3 Bijdragen Kerkbalans (x € 1.000)

	2006*	2007*	2008*	2009	2010**
Groningen-Leeuwarden	3.430	3.573	3.602	3.632	
Utrecht	14.458	14.548	14.917	15.251	
Haarlem-Amsterdam	7.992	8.223	8.307	8.217	
Rotterdam	7.130	7.595	8.382	8.498	
Breda	5.575	5.730	5.765	5.772	
Den Bosch	11.409	11.641	11.407	11.114	
Roermond	8.537	8.613	8.502	8.372	
Totaal	58.531	59.923	60.882	60.856	59.700

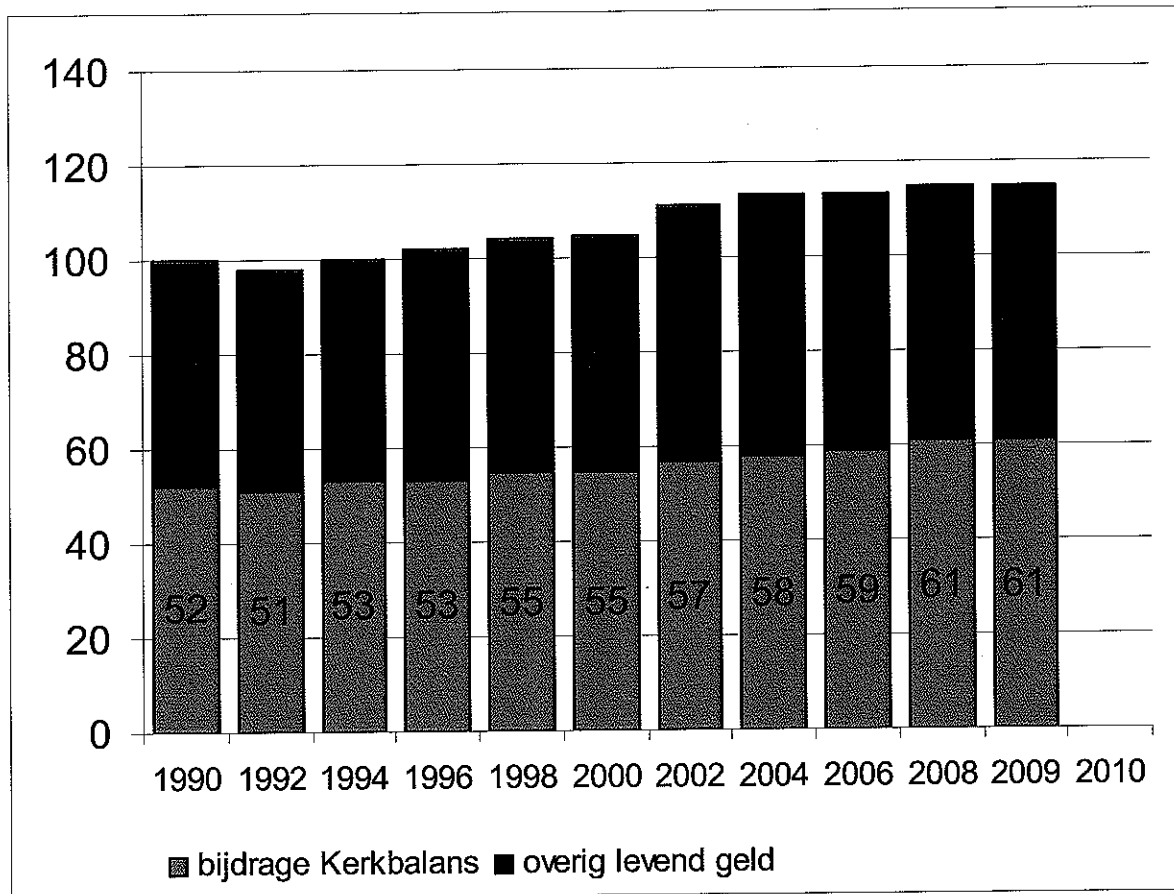
* in vergelijking met de Persmap Kerkbalans 2010 aangepaste cijfers

** schatting

Tabel 4 Deelname van katholieke huishoudens aan Kerkbalans (in %)

	2006	2007	2008	2009
Groningen-Leeuwarden	61	63	61	62
Utrecht	58	57	58	57
Haarlem-Amsterdam	45	44	42	42
Rotterdam	38	37	38	38
Breda	46	45	43	42
Den Bosch	42	41	42	40
Roermond	39	38	37	35
Totaal	45	44	44	43

Figuur 2 Kerkbalans-bijdragen en totale inkomsten levend geld (in miljoenen euro's)



3 Zorg voor kerkgebouwen

3.1 Aantal kerkgebouwen

Tabel 5 Aantal kerkgebouwen per 1 november 2010, per bisdom

	2010
Groningen-Leeuwarden	85
Utrecht	338
Haarlem-Amsterdam	198
Rotterdam	191
Breda	151
's-Hertogenbosch	353
Roermond	328
Totaal	1.644

3.2 Buiten gebruik gestelde en nieuwe kerkgebouwen

Tabel 6 Aantal buiten gebruik gestelde en nieuwe kerkgebouwen in 2010

	buiten gebruik gesteld	nieuwbouw
Groningen-Leeuwarden	0	0
Utrecht	0	0
Haarlem-Amsterdam	1	0
Rotterdam	1	1
Breda	1	0
's-Hertogenbosch	4	0
Roermond	6	0
Totaal	13	1

3.3 De in 2010 buiten gebruik gestelde kerken c.q. vervanging hiervan

In de loop van 2010 zijn dertien kerkgebouwen buiten gebruik gesteld. Van alle kerkgebouwen neemt een buurkerk de functie over in het kader van parochiële samenwerking of samenvoeging.

Bisdom Haarlem-Amsterdam

In **Zaandam** is het kerkgebouw in de Onze Lieve Vrouweparochie met 500 zitplaatsen aan het gebruik onttrokken.

Bisdom Rotterdam

In **'s-Gravenhage** is de St. Jeroenkerk van de parochie St. Bonifatius aan het gebruik onttrokken. De kerk telde 220 zitplaatsen.

Bisdom Breda

In **Bergen op Zoom** is het Emmauskerk kerkgebouw van de Lieve Vrouweparochie aan het gebruik onttrokken. De kerk telde 250 zitplaatsen.

Bisdom 's-Hertogenbosch

In **Goirle** is het kerkgebouw van de parochie H. Maria Boodschap met 655 zitplaatsen aan het gebruik onttrokken.

In **Geldrop** is het kerkgebouw van de parochie H. Jozef aan het gebruik onttrokken. Het kerkgebouw telde 375 zitplaatsen.

In **Oss** is het kerkgebouw van de H. Paulusparochie aan het gebruik onttrokken. De kerk telde ongeveer 700 zitplaatsen.

In **Aalst-Waalre** is het kerkgebouw van de parochie H. Christoffel aan het gebruik onttrokken. Het kerkgebouw telde 246 zitplaatsen.

Bisdom Roermond

In **Roermond** is het kerkgebouw van de parochie H. Geest met 760 zitplaatsen aan het gebruik onttrokken.

In **Geleen** is het kerkgebouw van de parochie Verrijzenis van Onze Heer Jezus Christus aan het gebruik onttrokken. Het kerkgebouw telde 318 zitplaatsen.

In **Hoensbroek-Passart** is het kerkgebouw van de parochie H. Jozef met 660 zitplaatsen aan het gebruik onttrokken.

In **Hoensbroek-Zuid** is de Christus Koningkerk van de parochie H. Montfort aan het gebruik onttrokken. Het kerkgebouw telde 640 zitplaatsen.

In **Hoensbroek-Mariagewanden** is het kerkgebouw van de parochie O.L. Vrouw Maagd der Armen aan het gebruik onttrokken. De kerk telde ongeveer 465 zitplaatsen.

In **Treebeek** is het kerkgebouw van de O.L. Vrouw van de H. Rozenkransparochie aan het gebruik onttrokken. Het kerkgebouw telde 500 zitplaatsen.

3.4 De nieuwe kerken in 2010

In 2010 is één nieuwe kerkgelegenheid in gebruik genomen.

Bisdom Rotterdam

In **Rotterdam Ommoord** is in het Vicariaat Ommoord-Zevenkamp de hoofdkerk Open Hof in gebruik genomen. Het betreft vervanging van een grote kerk. Het afzonderlijke kerkgebouw nabij het centrum is eigendom van het Vicariaat Ommoord-Zevenkamp en de Protestantse Kerk Ommoord en telt 400 zitplaatsen.